

2016 M. LIETUVOJE ĮVYKUSIŲ EKSTREMALIŲJŲ SITUACIJŲ, EKSTREMALIŲJŲ ĮVYKIŲ IR / AR KITŲ RIZIKĄ GYVENTOJŲ SVEIKATAI IR GYVYBEI KELIANČIŲ ĮVYKIŲ, JŲ PADARINIŲ, TAIKYTŲ VISUOMENĖS SVEIKATOS SAUGOS PRIEMONIŲ ATASKAITA

ŠALČIAI

2016 m. sausio mėn. vidutinė oro temperatūra Lietuvoje buvo 3,6 °C žemesnė negu standartinė klimato norma (1981–2010 m. vidurkis) (toliau – SKN). Daugelyje rajonų užregistruota -5,6 – -8,9 °C, pajūryje -3,9 – -5,1 °C oro temperatūra. Vasario mėnesio vidutinė oro temperatūra buvo -0,5 – -3,4 °C (1 – 1,5 °C aukštesnė už SKN). Šalčiausia buvo sausio mėn. pradžioje iki -20 – -24 °C, vakariniuose ir pietvakariniuose rajonuose – iki -17 – -19°C, kai kuriuose centriniuose ir šiauriniuose rajonuose – iki -26 – -28 °C, o šilčiausia buvo vasario 28 d., kai aukščiausia oro temperatūra daug kur siekė 7 – 10 °C, pietiniuose rajonuose 11 – 12 °C. Didžiausias vėjo greitis daugelyje rajonų siekė 15 – 20 m/s, kai kuriuose vakariniuose rajonuose 21 – 23 m/s. Esant minusinei ar net teigiamai oro temperatūrai, kuomet pučia stiprus vėjas, kyla grėsmė dėl nušalimų, bendro kūno sušalimo at net mirties.

Taikytos visuomenės sveikatos saugos priemonės

Siekiant apsaugoti visuomenę nuo šalčio poveikio pasekmių Sveikatos apsaugos ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centro, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos, Nacionalinio visuomenės sveikatos centro (toliau – NVSC) Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Utenos, Klaipėdos departamentų ir daugelio visuomenės sveikatos biurų internetinėse svetainėse buvo patalpinti patarimai gyventojams kaip apsaugoti nuo šalčio, išvengti nušalimų, sušalimo ir kaip suteikti pirmąją pagalbą nukentėjusiems nuo šalčio.

KARŠČIAI

2016 m. vasara buvo gan debesuota ir lietinga (ypač liepos mėn. – rugpjūčio mėn., saulė spindėjo apie 70 val. trumpiau už SKN). Pirmoji karščio banga Lietuvą užplūdo gegužės mėn. pabaigoje, dienos metu oro temperatūra siekė iki 27 – 30 °C, Nidoje ir Dūkšte iki 26 °C. Birželio mėn. vidutinė oro temperatūra buvo 15,8 – 18,1 °C (1,5 – 2,2 °C aukštesnė už SKN). Aukščiausia oro temperatūra fiksuota birželio pabaigoje – liepos pradžioje, daug kur pakilo iki 31 – 34 °C, Alytuje ir Pasvalyje iki 35 °C. Saulė labiausiai spindėjo birželio mėn. Šiaurės, Rytų ir Centrinėje Lietuvoje 275 – 300 val., kitur – 310 – 330 val. (40 – 50 val. ilgiau už SKN).

Liepos mėn. vidutinė oro temperatūra buvo 17,4 – 19,2 °C (daugelyje rajonų artima SKN), rugpjūčio mėn. – 15,8 – 18,0 °C (artima SKN).

Dar viena karščio banga Lietuvą pasiekė rugpjūčio mėn. pirmomis dienomis, oro temperatūra daug kur pakilo iki 24 – 30 °C, pietiniuose rajonuose iki 31 °C.

Taikytos visuomenės sveikatos saugos priemonės

Sveikatos apsaugos ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centro, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos, NVSC Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Utenos, Klaipėdos departamentų ir daugelio visuomenės sveikatos biurų internetinėse svetainėse buvo pateikta informacija gyventojams apie ultravioletinių spindulių ir aukštos temperatūros poveikį žmogaus sveikatai, taip pat praktiniai patarimai, kaip apsaugoti save ir savo artimuosius nuo žalingo šilumos ir saulės poveikio, kaip suteikti pirmąją pagalbą.

POTVYNIAI

Didesnėje šalies dalyje per vasario mėn. kritulių iškrito 50 – 80 mm (1,4 – 2,6 SKN), kai kuriuose vakariniuose rajonuose 92 – 146 mm (2,3 – 3 SKN). Storiausia sniego danga išsiskyrė Telšių rajonas, kuriame naktį iš vasario 25 d. į 26 d. užfiksuotas pavojingas meteorologinis reiškinys – smarkus snygis, kurio metu sniego dangą siekė iki 32 cm.

Potvynis 2016 m. Lietuvos upėse praktiškai jau pasibaigė dar net neįpusėjęs pavasariui. Vanduo ant kelio Šilutė – Rusnė pasirodė vasario 4 d. ir su pertraukomis išsilaikė iki kovo 1 d., tuomet buvo apsemti dideli laukų plotai Nemuno pakrantėse. Remiantis vandens matavimo stočių (toliau – VMS) duomenimis 2016 m. pavasarį potvynis buvo labai mažas. Didžiausia potvynio amplitudė užfiksuota Priekulės VMS (379 cm). Intensyviausiai vanduo kilo Kartenos VMS – per sausio 29 d. pakilo 175 cm. Tokią potvynio eigą labiausiai lėmė upėje susidariusios ledų sangrūdos. Anksčiausiai potvynis baigėsi ir vandens lygis nukrito Priekulės VMS kovo 3 d., o po keturių dienų – ir Kartenos bei Lankupių VMS.

Pagrindinis faktorius, iššaukęs vandens lygio kilimą Nemuno ir Neries upių aukštupiuose, šių metų sausį buvo sniego tirpimo vanduo.

Taikytos visuomenės sveikatos saugos priemonės

Lietuvos automobilių kelių direkcija apsemtame kelio Šilutė – Rusnė ruože draudė eismą vandens lygiui viršijus leistiną normą. VĮ „Klaipėdos regiono keliai“ specialiomis transporto priemonėmis apsemtu ruožu kėlė lengvuosius automobilius, gyventojus bei keleivius. Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centro, Piešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos internetinėse svetainėse patalpintos rekomendacijos kaip elgtis potvynio metu.

AUDROS, ŠKVALAI

Lietuvoje vyrauja vidutinio stiprumo vėjai, iškrenta vidutinis kritulių kiekis. Didžiausias vėjo greitis daugelyje rajonų 2016 m. sausio, kovo, balandžio, liepos, rugpjūčio, spalio, lapkričio, gruodžio mėn. siekė 16 – 20 m/s, kai kuriuose vakariniuose rajonuose 21 – 23 m/s, vasario mėn. – 17 – 24 m/s, Klaipėdoje – 25 m/s, gegužės mėn. – 12 – 17 m/s. Vasario 3 d., birželio 17 d. ir 25 d., liepos 28 d., rugsėjo 28 d. daugelyje rajonų užregistruotas škvailas, perkūnija, vėjo greitis siekė 25 – 30 m/s. Labai stiprus vėjas, liūtys ir žaibai vertė medžius, kurie virsdami apgadino automobilius, Vilniuje virsdamas medis prispaudė moterį, nutraukė elektros laidus ar pažeidė elektros skydelius, dėl to daugeliui Lietuvos gyventojų buvo dingusi elektra. Taip pat laužė namų stogus, kilo keletas gaisrų, laikinai buvo sustabdyta laivyba.

Energijos skirstymo operatoriaus (toliau – ESO) duomenimis 2016 m. vasario 3 d. dėl siautusių smarkaus vėjo be elektros liko 9,5 tūkst. vartotojų (Vilniaus regione elektros tiekimas buvo sutrikęs 5 tūkst. vartotojų, Kauno regione – 5 tūkst. vartotojų, Utenos regione – 1,9 tūkst. vartotojų, Šiaulių bei Alytaus regionuose – po 200, kituose regionuose elektros neturinčių vartotojų mažiau nei po 100 vartotojų). Birželio 25 d. be elektros liko apie 800 Klaipėdos regiono gyventojų, rugsėjo 28 d. – apie 2,4 tūkst. ESO klientų (daugiausia Vilniaus regione – apie 960, bei Šiaulių regione – apie 630, po 300 elektros neturinčių klientų buvo Šiaulių ir Panevėžio regionuose, po 100 – Kauno ir Utenos regionuose). Liepos 28 d. praūžus liūčiai bei audrai be elektros liko apie 400 vartotojų Ignalinos, Švenčionių, Rokiškio, Molėtų rajonuose.

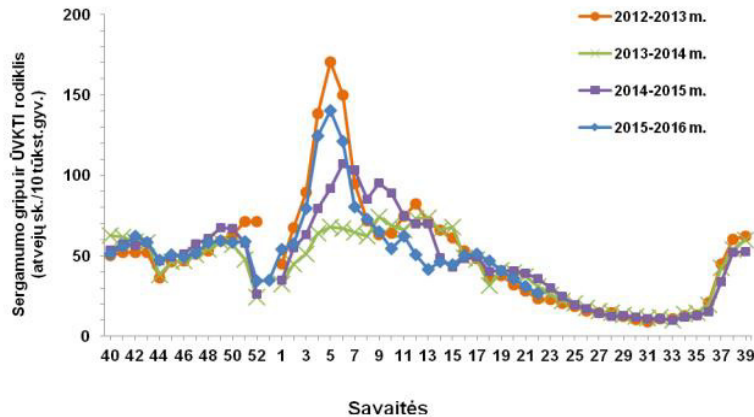
Taikytos visuomenės sveikatos saugos priemonės

Informacija apie artėjančią audrą buvo skelbiama Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos internetinėje svetainėje. SAM ESSC bei PAGD internetinėse svetainėse patalpinti patarimai

gyventojams kaip elgtis pučiant stipriam vėjui. ESO internetinėje svetainėje pateikta informacija kaip elgtis pastebėjus nutrūkusius elektros oro linijos laidus. Taip pat laikinai apribota laivyba Klaipėdos uoste.

GRIPAS IR ŪVKTI

Lietuvoje 2015–2016 m. gripo sezonas ženkliai skyrėsi nuo ankstesniojo: registruotas didesnis sergamumas gripu ir ūminėmis viršutinių kvėpavimo takų infekcijomis (toliau – ŪVKTI) bei hospitalizuotų asmenų skaičius. Lyginant 2014–2015 m. gripo sezono duomenis su 2015–2016 m. gripo sezonu, stebimas dvigubai didesnis gripo atvejų skaičius. 2014–2015 m. užregistruoti 15 455 gripo ir 590 064 ŪVKTI atvejai, o 2015–2016 m. užregistruoti net 32 003 gripo ir 565 329 ŪVKTI atvejai. Sergamumo gripu ir ŪVKTI pikas stebėtas 5-ąją metų savaitę (vasario 1-7 d.), kai rodiklis siekė 140,08 atv./10 tūkst. gyventojų.

Per 2015–2016 m. gripo sezoną nuo gripo mirė 22 asmenys (14 vyrų ir 8 moterys). 21 atvejis patvirtintas laboratoriškai ir 1 kliniškai. Visiems asmenims, kuriems laboratoriškai buvo nustatyta diagnozė, Nacionalinėje visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijoje buvo išskirtas gripo A virusas. Visi mirusieji nebuvo skiepyti sezoninio gripo vakcina. Pastarąjį gripo sezoną daugiausiai mirusiųjų registruota 40–69 m. amžiaus grupėje. Dauguma mirusiųjų sirgo lėtinėmis ligomis: cukriniu diabetu, hipertenzine liga ar turėjo neįgalumą.

2015–2016 m. gripo sezono metu 24 savivaldybėse iš 60 buvo paskelbta gripo epidemija. Didžiausias sergamumas gripu ir ŪVKTI registruotas Alytaus, Druskininkų, Visagino ir Marijampolės savivaldybėse. Ilgiausiai gripo epidemija truko Mažeikių rajone iki 2016 m. kovo 8 d.

Taikytos visuomenės sveikatos saugos priemonės

Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras kas savaitę gripo sezono metu atnaujindavo informaciją apie sergamumą gripu ir ŪVKTI, internetinėje svetainėje buvo patalpinta svarbiausia informacija apie 2015–2016 m. gripo sezoną: ligos simptomai, galimos komplikacijos, profilaktiniai skiepėjimai ir gydymo galimybės, atsakymai į dažniausiai užduodamus klausimus. Sergamumo raidą Lietuvoje taip pat galima stebėti epideminio lygio žemėlapyje: <http://www.ulac.lt/lt/sergamumo-gripu-ir-umiomis-virsutiniu-kvepavimo-ta>

NVSC departamentų ir visuomenės sveikatos biurų internetinėse svetainėse talpinta informacija apie gripo ir ŪVKTI simptomus, komplikacijas, rizikos grupes, skiepus nuo gripo ir nespecifines apsaugos priemones.

2015–2016 m. gripo sezonui valstybės lėšomis įsigyta 95 280 sezoninio gripo vakcinos dozių, skirtų rizikos grupių skiepijimui. 2015–2016 m. gripo sezono metu buvo paskiepyta 7,3 % visų Lietuvos gyventojų (2014–2015 m. 7,5 %). 2015–2016 m. gripo sezono metu buvo paskiepyta 19,5 % 65 m. ir vyresnių Lietuvos gyventojų (2014–2015 m. – 22,1 %).

CHEMINIS UŽTERŠIMAS

2016 m. Lietuvoje užregistruoti 55 užteršimo cheminėmis medžiagomis atvejai, iš jų – 46 užteršimo gyvsidabriu židiniai. NVSC Alytaus, Tauragės ir Telšių departamentų aptarnaujamose teritorijose 2016 m. cheminio užteršimo atvejų užregistruota nebuvo.

Užregistruotų cheminio užteršimo atvejų pasiskirstymas pagal teritorijas pateiktas lentelėje:

Aptarnaujama teritorija (NVSC departamentai)	Cheminio užteršimo atvejų skaičius	Iš jų užteršimo gyvsidabriu atvejų skaičius	Atliktų laboratorinių tyrimų skaičius	Nukentėjusiųjų (apsinuodijusiųjų) skaičius
Alytus	-	-	-	-
Kaunas	3 (azoto trąšos; nenustatytos kilmės cheminė medžiaga)	1	10	4
Klaipėda	14	14	53	
Marijampolė	3 (Sieros vandenilis)	2	54	-
Panevėžys	1	1	1	-
Šiauliai	2 (1 – neaiškios kilmės milteliai, 1 – degimo produktai)	-	127	5
Tauragė	-	-	-	-
Telšiai	-	-	-	-
Utena	1	1	-	-
Vilnius	31 (4 – vokai su neaiškios kilmės milteliais)	27	213	-
Iš viso	55	46	458	9

Per 2016 m. NVSC departamentuose buvo gauti 46 pranešimai apie cheminę taršą **gyvsidabriu**. Dauguma šių užteršimo atvejų (41 atvejis) įvyko sudužus medicininiams gyvsidabriniais termometrams buityje, kuomet išsiliejo metalinis gyvsidabris. Iš jų užregistruotas 1 atvejis, kai daugiabučio gyvenamojo namo (bendrabučio) rūsyje rasti sudaužyti net 7 termometrai vienoje vietoje ir išlietas gyvsidabris.

4 kartus buvo užregistruoti atvejai, kai tarša gyvsidabriu įvyko dėl nusikalstamos veiklos. NVSC Marijampolės departamento aptarnaujamoje teritorijoje pašto dėžutėje buvo rastas vokas su gyvsidabriu, taip pat gyvsidabrio aptikta siuntoje. Aplinkos kenksmingumo šalinimo priemonės buvo taikomos gyventojų buto patalpose bei pašto dėžutėje. NVSC Vilniaus departamento aptarnaujamoje teritorijoje išlietas gyvsidabris buvo rastas daugiabučio gyvenamojo namo bendro naudojimo virtuvėje esančioje katės kraiko dėžutėje bei ant grindų. Pripilto gyvsidabrio taip pat rasta bute lovoje, asmeniniuose daiktuose. Po 1 savaitės gyvsidabrio pakartotinai rasta spintoje esančiuose drabužiuose.

Taikytos visuomenės sveikatos saugos priemonės

Visais 4 atvejais gyvsidabrio garų koncentracija viršijo didžiausią leidžiamą koncentraciją (toliau – DLK) gyvenamosios aplinkos ore. Buvo atlikta mechaninė ir cheminė demerkurizacija. Organizuotos visuomenės sveikatos saugos priemonės, teiktos rekomendacijos dėl pakartotinos patalpų, inventoriaus bei gyventojų asmeninių daiktų demerkurizacijos. Gavus pranešimą apie atliktą pakartotinę demerkurizaciją ir NVSPL atlikus kontrolinius tyrimus, gyvsidabrio koncentracija neviršijo DLK.

NVSC Panevėžio departamento aptarnaujamoje teritorijoje vienos įmonės gamybinės paskirties patalpose remonto metu rastas ir surinktas gyvsidabris.

Taikytos visuomenės sveikatos saugos priemonės

Įmonė organizavo mechaninės ir cheminės demerkurizacijos bei kontrolinių laboratorinių tyrimų atlikimą. NVSC Panevėžio departamento specialistai pateikė išvadą dėl patalpų tinkamumo tolesnei eksploatacijai.

Duomenų apie asmenis, nukentėjusius ar apsinuodijusius dėl 2016 metais nustatytų cheminės taršos gyvsidabriu atvejų, nėra.

Užteršimai kitomis cheminėmis medžiagomis

NVSC Kauno departamento aptarnaujamoje teritorijoje daugiabučio gyvenamojo namo rūsyje gaisro metu tarp degusių sukrautų daiktų buvo rasta neaiškios kilmės cheminių medžiagų. Viso surinkta apie 50 kg. 2 asmenims diagnozuotas apsinuodijimas.

Taikytos visuomenės sveikatos saugos priemonės

Kauno departamentas organizavo anglies oksidų, azoto oksidų ir amoniako koncentracijų matavimus. Gyventojams suteikta informacija apie poveikį sveikatai ir apsinuodijimų profilaktiką. Rekomenduota vėdinti patalpas.

NVSC Kauno departamento aptarnaujamoje teritorijoje iš vilkiko krovimo metu išsiliejus skysčiui į aplinką pateko apie 1 l nenustatytos kilmės cheminės medžiagos. Apsinuodijimas diagnozuotas 2 asmenims, kurie išvežti į gydymo įstaigą.

NVSC Šiaulių departamento aptarnaujamoje teritorijoje įvyko gaisras, kurio metu degė dideliais kiekiais įmonės teritorijoje sandėliuojamos pjuvenos. Gaisro gesinimui pasitelktos didelės ugniagesių pajėgos.

Taikytos visuomenės sveikatos saugos priemonės

Gyventojai apie kilusį pavojų buvo informuoti per Gyventojų perspėjimo ir informavimo sistemą, jiems rekomenduota neiti į lauką, užsandarinti langus ir duris, sutrikus sveikatai – skambinti telefonu 112. Nedelsiant buvo sušauktas Radviliškio rajono Ekstremaliųjų situacijų komisijos posėdis. Organizuota artimiausio gyvenamojo namo, nuo gaisro židinio nutolusio iki 100 m, gyventojų evakuacija. Iš viso evakuota 10 žmonių, kuriems buvo numatytas laikinas apgyvendinimas. Paskelbus gaisro židinio lokalizaciją, siekiant įvertinti galimą pavojų visuomenės sveikatai cheminio užteršimo židinio teritorijoje, atlikti anglies monoksido kiekio matavimai. Matavimų metu nustatėms, kad patalpų ore yra viršijama vienkartinė didžiausia leidžiama anglies monoksido koncentracija, asmenys dėl

pavojaus sveikatai nedelsiant perspėti žodžiu. Vėliau atlikus matavimus viršijimų nenustatyta. Kilus įtarimui, kad dėl gaisro gesinimo pasekmių gyventojų šachtiniai šuliniai gali būti užteršti kenksmingomis medžiagomis, buvo priimtas sprendimas ištirti šachtinių šulinių vandens kokybę. Pagal šachtinių šulinių vandens mėginių tyrimų rezultatus taršos nenustatyta. Apie tyrimų rezultatus informuoti šachtinių šulinių savininkai, Radviliškio rajono savivaldybės administracija ir pateiktos rekomendacijos.

NVSC Marijampolės departamento aptarnaujamoje teritorijoje vienoje įmonėje gamybos metu, naudojant kalio sulfatą su padidintu sieros kiekiu, įvyko technologinių procesų sutrikimai ir į atmosferą išsiskyrė sieros vandenilis.

Taikytos visuomenės sveikatos saugos priemonės

Apie susidariusią cheminės kilmės ekstremaliąją situaciją telefonu ir el. paštu informuotos atsakingos institucijos. Pranešimas apie įvykusį technologinį proceso sutrikimą bei NVSC Marijampolės departamento specialistų rekomendacijos buvo paskelbtos Marijampolės savivaldybės internetinėje svetainėje bei radijo stotyje „Kapsai“.

Per 2016 metus NVSC Vilniaus (4 atvejai) ir Šiaulių (1 atvejis) departamentai gavo pranešimus apie rastus vokus su neaiškios kilmės medžiaga. Atlikus radinių mikrobiologinius tyrimus, pavojingų ir ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų sukėlėjų nerasta.

ĮVYKIAI, EKSTREMALIEJI ĮVYKIAI, EKSTREMALIOSIOS SVEIKATAI SITUACIJOS PASAULYJE

Analizuojant Medicinos informacijos sistemos (*Medical Information System*), Ekstremalių situacijų monitoringo programos (*The Program for Monitoring Emerging Diseases*), Tarptautinių nelaimių informacijos centro (*Center for International Disaster Information*), Visuotinės nelaimių įspėjimo ir koordinavimo sistemos (*The Global Disaster Alert and Coordination System*), Potvynių sąrašo (*Floodlist*), JAV Cheminės saugos tarnybos (*U.S. Chemical Safety Board*), Išankstinio perspėjimo ir reagavimo sistemos (*Early Warning and Response System*), Pasaulio sveikatos organizacijos (*World Health Organization*) duomenis bei informaciją dėl pasaulyje įvykusių ekstremaliųjų sveikatai situacijų, įvertintos labiausiai pasaulyje paplitusios užkrečiamosios ligos buvo: **cholera** (Kenija, Dominikos Respublika, Zambija, Uganda, Somalis, Tanzanija, Haitis, Gana, Indija, Malavis, Pietų Korėja, Sudanas, Jemenas), **čikungunija** (JAV, Bolivija, Brazilija, Kolumbija, Indija, Paragvajus, Kosta Rika, Nikaragva, Meksika, Salvadoras, Argentina, Jamaika, Hondūras), **Dengė karštinė** (Brazilija, Indija, Tailandas, Singapūras, Havajai, Salvadoras, Malaizija, Indonezija, Kosta Rika, Meksika, Ekvadoras, Argentina, Pakistanas, Filipinai, Bangladešas), **ebola** (Siera Leonė, Vietnamas, Gvinėja, Liberija), **hepatitas E** (Indija), **hepatitas C** (Kinija), **Hantavirusinė infekcija** (JAV, Čilė, Argentina, Meksika, Panama, Indija), **geltonoji karštinė** (Angola, Gana, Kinija, Nigerija, Peru, Uganda, Kongo demokratinė respublika), **koronarinė infekcija** (Saudo Arabija, Tailandas, Pietų Korėja, Kataras, Austrija, Omanas), **Lassa karštinė** (Nigerija, Beninas, Vokietija, JAV, Švedija, Liberija), **maliarija** (Mozambikas, Kongo Demokratinė Respublika, Venesuela, Indija, Malaizija), **meningokokinė infekcija** (Gana, Rusija, Nigerija, Italija, Australija), **poliomielitas** (Pakistanas, Nigerija, Nepalas), **tymai** (Nigerija, Naujoji Zelandija, Sudanas, Airija, Singapūras, JAV, Taivanas, Jungtinė Karalystė, Rumunija, Australija, Japonija, Pakistanas), **Zika virusas** (Bermuda, Kanada, JAV, Meksika, Cnetrinė Amerika, Lorynų Amerika ir Karibų salos, Kitos Karibų regiono salos, Andai, Brazilija ir Pietų Afrika; įvežtiniai atvejai: Nyderlandai, Jungtinė Karalystė, Prancūzija, Vokietija, Portugalija, Suomija, Kinija, Ispanija, Norvegija, Šveicarija, Pietų Korėja, Rumunija, Malta, Tailandas, Lenkija), **gripas A(H7N9)** (Kinija, Egiptas), **gripas (H5N1)** (Egiptas), **gripas (H5N6)** (Kinija), **gripas**

(H1N1) (Meksika, Rusija, Brazilija, Panama), **gripas (H1N2)** (JAV), **gripas (H3N3)** (Kanada), **Krymo-Kongo hemoraginė karštinė** (Indija, Pakistanas, Ispanija), **pasiutligė** (Indonezija, Peru, JAV, Indija, Kinija, Azerbaidžanas, Nepalas, Turkija, Brazilija, Taivanas), **juodligė** (Indija, Ukraina, Indonezija, Zimbabvė, Kirgizija, Bangladešas, Rusija, Kenija, Kazachstanas), **maras** (Naujoji Meksika, Rusija, JAV), **japoniškasis encefalitas** (Indija, Mianmaras), **difterija** (Pakistanas, Indija, Venesuela), **botulizmas** (Ispanija).

Pagrindinės 2016 m. gamtinės kilmės ekstremaliosios situacijos ir įvykiai, dėl kurių mirė, buvo sužaloti ar masiškai evakuoti žmonės: **potvyniai ir audros** (Kenija, Argentina, Paragvajus, Fidžis, Portugalija, Peru, Rusija, Kinija, Pakistanas, Tanzanija, JAV, Vokietija, Brazilija, Bangladešas, Indonezija, Makedonija, Meksika, Egiptas, Vietnamas, Filipinai, Haitis, Uganda, Norvegija), **sniego lavinos** (Jungtinė Karalystė, Austrija, Italija), **žemės drebėjimai** (Indija, Taivanas, Indonezija, Ekvadoras, Japonija, Naujoji Zelandija, Peru), **ugnikalnio išsiveržimas** (Indonezija).

Dažniausios cheminės kilmės ir kitos ekstremaliosios situacijos buvo: **apsinuodijimai pesticidais** (Indija), **apsinuodijimai metanolium** (Rusija, Pakistanas), **gaisrai ir sprogimai** (Rusija, Irakas, Kinija, Meksika, Indija, Taivanas, Prancūzija, Vokietija, Somalis, Vietnamas, JAV, Kenija), **teroro aktai** (Sirija, Turkija, Indonezija, Libija, Irakas, Afganistanas, Somalis, JAV, Nigerija, Pakistanas, Belgija, Izraelis, Tunisas, Jemenas, Ukraina, Kazachstanas, Prancūzija, Indija, Saudo Arabija, Tailandas, Kenija, Sudanas, Kongo Demokratinė Respublika, Egiptas, Vokietija), **transporto priemonių avarijos** (Slovėnija, Havajai, Gana, Prancūzija, Egiptas, Vokietija, Turkija, Rusija, Italija, Afganistanas, Ukraina, Nepalas, JAV, Kamerūnas, Kosta Rika, Indija, Kolumbija, Lenkija, Kinija, Anglija, Pakistanas), **riaušės** (Indija, Meksika, Rusija, Haitis, Etiopija).

Detali įvykių, ekstremaliųjų įvykių, ekstremaliųjų sveikatai situacijų pasaulyje apžvalga kiekvieną mėnesį talpinama Ekstremaliųjų sveikatai situacijų centro internetinėje svetainėje.

Literatūros sąrašas:

1. <http://www.meteo.lt/lt/web/guest/naujienos>
2. <http://www.meteo.lt/lt/menesio-apzvalgu-archyvas>
3. Lietuvos hidrometeorologijos el. paštu pateikti pranešimai
4. <http://www.vpgt.lt/go.php/lit/Naujienos/2/49>
5. PAGD EMS el. paštu pateikti pranešimai
4. http://www.ulac.lt/uploads/downloads/gripas/Epidemiologin%C4%97%202015-2016%20m%20%20gripo%20sezono%20analiz%C4%97%202016-07-22_doc_R.pdf
5. <http://www.delfi.lt/archive/index.php?channel=1&category=7>
6. <http://essc.sam.lt/lt/naujienos/apzvalgos.html>
7. Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie SAM departamentų teikta informacija apie cheminio užteršimo židinius